

Львівський державний університет внутрішніх справ

Кримінально-правова
характеристика злочинів
у сфері обігу наркотичних
засобів, психотропних речовин,
їх аналогів або прекурсорів

Посібник для підрозділів Національної поліції

у схемах

Львів
2019

УДК 343.346 (477) (075.8)

К82

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного
університету внутрішніх справ
(протокол від 28 серпня 2019 року № 1)

Рецензенти:

О. М. Гумін, доктор юридичних наук, професор,
(Інститут права та психології Національного універси-
тету «Львівська політехніка»);

Ю. А. Комісарчук, кандидат юридичних наук, доцент
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

Кримінально-правова характеристика злочинів у
К82 сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин,
їх аналогів або прекурсорів: посібник для підрозділів
Національної поліції у схемах / С. Я. Бурда; П. С. Гарасим,
Е. М. Кісілюк, Т. І. Созанський. Львів: Львівський державний
університет внутрішніх справ, 2019. 48 с.

Посібник підготовлено для працівників підрозділів криміналь-
ної поліції Національної поліції України. У ньому на основі чинного Крими-
нального кодексу України і сучасних наукових позицій схематично подано
кримінально-правову характеристику злочинів у сфері обігу наркотичних
засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Для здобувачів вищої освіти юридичних факультетів закладів вищої
освіти України та науково-педагогічних працівників.

This training manual has been prepared for officers of the units of the
Criminal Police and National Police of Ukraine. It provides schematically a
criminal legal description of crimes in the sphere of circulation of narcotic drugs,
psychotropic substances, their analogues or precursors based on the current
Criminal Code of Ukraine and modern scientific positions.

It is also recommended for recipients of higher education of the law faculties
higher education institutions of Ukraine and scientific pedagogical workers.

УДК 343.346 (477) (075.8)

© Бурда С. Я., Гарасим П. С., Кісілюк Е. М.,
Созанський Т. І., 2019

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2019

Зміст

ВСТУП	4
1. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ.....	7
1.1. ВИДИ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ.....	7
1.1.1. ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ІНШИХ ПРЕДМЕТІВ, НЕБЕЗПЕЧНИХ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	7
1.1.2. ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З НЕЗАКОННИМ ЗАВОЛОДІННЯМ НАРКОТИЧНИМИ ЗАСОБАМИ, А ТАКОЖ ОБЛАДНАННЯМ, ПРИЗНАЧЕНИМ ДЛЯ ЇХ ВИГОТОВЛЕННЯ.....	29
1.1.3. ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З НЕЗАКОННИМ ВЖИВАННЯМ НАРКОТИЧНИХ І ОДУРМАНЮЮЧИХ ЗАСОБІВ, А ТАКОЖ ДОПІНГУ.....	37

Вступ

Відповідно до ст. 49 Конституції України кожний має право на охорону здоров'я. Держава забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя населення. Злочини в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів закріплені в розділі XIII Кримінального кодексу України.

Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів – це передбачені розділом XIII Особливої частини КК суспільно небезпечні винні діяння, які створюють загрозу заподіяння шкоди або заподіюють фактичну шкоду здоров'ю невизначеного кола осіб, підривають заснований на законі порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів в Україні.

Відомості про предмет злочинів, пов'язаних із наркотичними засобами, психотропними речовинами і прекурсорами, вміщено у Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Такий «Перелік» – це згруповані в списки наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори, включені до таблиць I–IV згідно із законодавством України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я і публікується в офіційних друкованих виданнях.

Родовим об'єктом злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів є здоров'я населення, під яким потрібно розуміти суспільні відносини, що відображають фактичний або максимально досяжний в Україні стан організму людей, які в ній проживають чи перебувають, необхідний для забезпечення їх біологічного існування, здатності до активного тривалого життя і відтворення здорового людського покоління.

Об'єктивна сторона злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів характеризується двоякою структурою. Злочини у сфері

обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів вчиняються в абсолютній більшості шляхом дії, а деякі з них і бездіяльністю. Прикладом бездіяльності може бути, зокрема, порушення правил зберігання і обліку наркотичних засобів, отруйних і сильнодіючих речовин, мікробіологічних та інших біологічних агентів або токсинів. Прості склади злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів сконструйовані в основному як формальні (винятком є заволодіння наркотичними засобами шляхом викрадення, привласнення, шахрайства і зловживання службовим становищем). Матеріальні склади мають деякі злочини з кваліфікуючими та особливо кваліфікуючими ознаками (наприклад, незаконне введення в організм наркотичних засобів, якщо воно заподіяло середньої тяжкості чи тяжке тілесне ушкодження потерпілому або заподіяння йому смерті, порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, якщо воно спричинило їх нестачу у великих розмірах. Там, де КК України передбачає матеріальні склади, зокрема наслідок у вигляді створення загрози заподіяння шкоди здоров'ю населення, обов'язковою ознакою об'єктивної сторони є причинний зв'язок. При наслідках у вигляді фактичного заподіяння шкоди необхідно встановити, що саме це діяння, передбачене диспозицією статті, міститься в причинному зв'язку з наслідком як необхідним і закономірним його результатом.

Будь-яка фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку та вчинила діяння передбачені об'єктивною стороною конкретного складу злочину, як правило, може визнаватися суб'єктом злочину у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Водночас знижений вік кримінальної відповідальності за заволодіння наркотичними засобами шляхом крадіжки, грабежу, розбою і вимагання – це відповідно фізичні особи, які досягли 14-річного віку. Тільки спеціальним суб'єктом можливе вчинення таких злочинів, як заволодіння наркотичними засобами шляхом зловживання службовим становищем, незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів, порушення правил поведінки з наркотичними засобами, отруйними і сильнодіючими речовинами, біологічними агентами чи токсинами.

Із суб'єктивної сторони злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів характеризуються прямим умислом. Важливе значення для кваліфікації злочину при цьому має встановлення наявності або відсутності мети збуту наркотичних засобів. У більшості злочинів, із матеріальним складом, вина є тільки умисною (наприклад, викрадення, привласнення наркотичних засобів, заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовою особою своїм службовим становищем).

Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, утворюють окрему групу (ст. 305-322 КК України). Їх комплексна кримінально-правова характеристика схематично наведена в цьому посібнику. Посібник підготовлено для працівників підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України.

1. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ

1.1. Види злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

Злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення.

Злочини, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами, а також обладнанням, призначеним для їх виготовлення.

Злочини, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу.

1.1.1. Злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ст. 305 КК України).

Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (ст. 306 КК України).

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК України).

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК України).

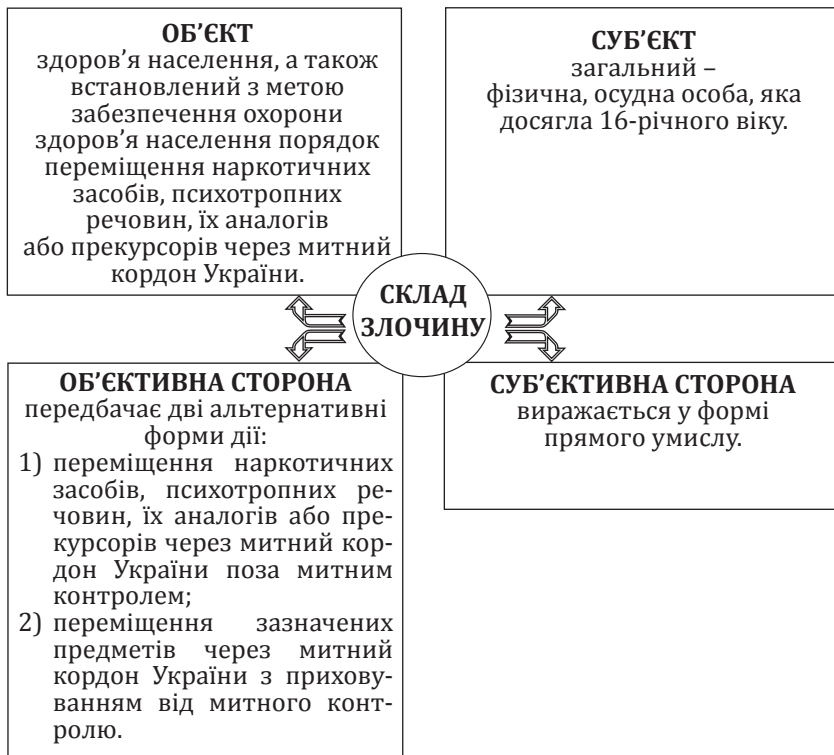
- Посів або вирощування снотворного маку чи конопель (ст. 310 КК України).
- Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів (ст. 311 КК України).
- Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 320 КК України).
- Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних і сильнодіючих речовин (ст. 321 КК України).
- Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів (ст. 321-1 КК України).
- Порушення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів (ст. 321-2 КК України).

**1.1.1.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ
РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ЧИ ПРЕКУРСОРІВ
АБО ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(СТ. 305 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 305. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів

1. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

Примітка. Поняття великий та особливо великий розмір наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, або фальсифікованих лікарських засобів, що застосовується в цьому розділі, визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу.

Кваліфікуючі ознаки контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- 3) якщо предметом цих дій були особливо небезпечні наркотичні засоби чи психотропні речовини;
- 4) якщо предметом цих дій були наркотичні засоби і психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби у великих розмірах;
- 5) вчинення контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів організованою групою;
- 6) якщо предметом цих дій були наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби у великих розмірах.

Наркотичні засоби – вміщені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6.05.2000 № 770 у вигляді Таблиць I–IV, речовини природного чи синтетичного походження, препарати, рослини, що становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання (Списки № 1 Таблиць I, II, III Переліку).

Найбільш поширені наркотичні засоби:

Гашиш – відділена смола, очищена чи неочищена, яку одержують із рослин роду *Cannabis*. Найчастіше зустрічається у вигляді спеціально приготовленої суміші відділеної смоли, пилку рослин та подрібнених верхівок рослин канабіс із різними наповнювачами (це можуть бути: паста, плитки, кульки, таблетки).

Макова соломка – всі частини, цілі чи подрібнені (за винятком дозрілого насіння), рослини виду мак снотворний, зібрані яким завгодно способом, що містять наркотично активні алкалоїди опію.

Марихуана – цілі або різного ступеня подрібнення верхівки рослини канабіс із квітками, залишками стебла чи плодами (за винятком центрального стебла, насіння та листя, якщо вони не супроводжуються верхівками) або окремі їх частини (квітки, пилок), з яких не була виділена смола, і які містять тетрагідроканабіноли.

Екстракти канабісу – засоби, одержані з канабісу або його смоли шляхом екстрагування будь-якими розчинниками.

Опій – сік снотворного маку, що згорнувся.

Опій ацетильований – засіб, що отримують шляхом ацетилювання опію або екстракційного опію, який містить у своєму складі, крім алкалоїдів опію, моноацетилморфін, діацетилморфін, ацетил кодеїн чи їх суміш.

Опій екстракційний (екстракт макової соломи, концентрат макової соломи) – засіб, що отримують із макової соломи шляхом виділення (екстракції) наркотично активних алкалоїдів за допомогою води або органічних розчинників; може зустрічатися в рідкому, смолоподібному або твердому стані.

Рослина виду мак снотворний – рослина виду *Papaver somniferum* L.

Рослина роду коноплі – рослина будь-якого роду *Canabis*.

Морфій – виготовлений з опію препарат, який являє собою безколірні кристали, що погано розчиняються у воді.

Героїн – дуже сильний наркотик, що виготовляється з морфію: у 10 разів сильніший за морфій і у 20 разів – за опій.

Кокаїн – дуже дрібні кристали білого кольору, отримані з листя однієї з південноамериканських рослин (кокаїновий кущ).

Кока лист – лист кокаїнового куща, за винятком листя, з якого видалено весь екгонін, кокаїн та інші наркотично активні алкалоїди.

Кокаїновий кущ – рослина будь-якого виду роду *Erythroxylon*.

Психотропні речовини – вміщені до Переліку речовини природного чи синтетичного походження, препарати, природні матеріали, що здатні викликати стан залежності та справляти депресивний або стимулюючий вплив на центральну нервову систему або зумовлювати порушення сприйняття, емоцій, мислення, поведінки і становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними (списки № 2 Таблиць I, II, III Переліку).

Аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин – заборонені до обігу в Україні, але не вміщені до Переліку речовини природного чи синтетичного походження, хімічна структура та властивості яких подібні до хімічної структури і властивостей наркотичних засобів і психотропних речовин, психоактивну дію яких ці речовини відтворюють.

Перелік особливо небезпечних наркотичних засобів та психотропних речовин визначено Державним комітетом України з питань контролю за наркотиками і наведено у Списках № 1 і 2 Таблиці 1 Переліку. До них належать, зокрема: наркотичні засоби – героїн, кокаїновий кущ, кока лист, макова соломка (концентрат із неї), ефедрин, опій; психотропні речовини – катинон, ЛСД, ЛСД-25, парагексил, МДМА.

Великі й особливо великі розміри наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів визначено в Таблицях невеликих, великих і особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, що є у незаконному обігу, затверджених наказом МОЗ від 01.08.2000 № 188 (зокрема, кваліфікація злочинних діянь здійснюється з посиланням на ч. 2 ст.ст. 305, 307, 314 КК України).

У Таблицях невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, що знаходяться у незаконному обігу, не визначено розмір аналогів наркотичних засобів чи психотропних речовин, тому предметом злочину є будь-яка їх кількість.

Прекуртори – речовини та їх солі, що використовуються під час виробництва, виготовлення наркотичних засобів і психотропних речовин, вміщених до Таблиці IV Переліку. Самі собою прекуртори не призначені для вживання з метою викликати наркотичне сп'яніння чи одурманювання, а лише є сировиною. Перелік прекурсорів також затверджується Державним комітетом України з питань контролю за наркотиками.

Прекурсори поділяються:

фармакологічні – початкова хімічна сировина, з якої виготовляються синтетичні наркотики або психотропи (список № 1 Таблиці IV);

промислові – ті, що використовуються в процесі виготовлення природних напівсинтетичних та синтетичних наркотичних чи психотропних речовин (список № 2 Таблиці IV).

Фальсифікований лікарський засіб – лікарський засіб, який умисно промаркований неідентично (невідповідно) відомостям (одній або декільком) про лікарський засіб із відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України, а так само лікарський засіб, який умисно підроблений в інший спосіб і не відповідає відомостям (одній або декільком), зокрема щодо складу про лікарський засіб із відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України (ЗУ від 04.04.1996 № 123/96-ВР «Про лікарські засоби»; п. 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібної торгівлі лікарськими засобами, затверджених наказом від 31.10.2011 № 723).

Під великим розміром фальсифікованих лікарських засобів визнаються така кількість засобів, яка відповідає вартості сертифікованих лікарських засобів, вартість яких становить від 50 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Під особливо великим розміром фальсифікованих лікарських засобів – вартість яких становить 500 і більше таких мінімумів (Наказ МОЗ від 22.04.2013 № 321 «Про визначення понять «великі» та «особливо великі» розміри фальсифікованих лікарських засобів»).

Отруйні речовини – це речовини рослинного, тваринного і мінерального походження або продукти хімічного синтезу, здатні при впливі на живий організм викликати гостре або хронічне отруєння або смерть (ангідрит оцтової кислоти, миш'як).

Сильнодіючі речовини – це речовини синтетичного або природного походження, зокрема рослини, що заподіюють небезпечний вплив на організм людини, і можуть нанести шкоду її здоров'ю та життю при прийомі їх не в медичних цілях.

Одурманючі засоби – це засоби, що спричиняють одурманючий ефект, який змінює психіку і поведінку людини, і не належать до списку наркотичних, психотропних, отруйних і сильнодіючих речовин.

Мікробіологічні та інші біологічні агенти – предмети і речовини біологічного походження (біохімічні, мікробіологічні, біологічні препарати, мікроорганізми, патогенні для людей і тварин тощо), які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей.

Допінг – речовини і методи, які використовуються для підвищення працездатності спортсменів, є потенційно небезпечними для здоров'я і заборонені для вживання антидопінговим Кодексом Олімпійського руху.

**1.1.1.2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ, ЗДОБУТИХ ВІД НЕЗАКОННОГО
ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН,
ЇХ АНАЛОГІВ, ПРЕКУРСОРІВ, ОТРУЙНИХ
ЧИ СИЛЬНОДІЮЧИХ РЕЧОВИН АБО ОТРУЙНИХ
ЧИ СИЛЬНОДІЮЧИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(ст. 306 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 306. Використання коштів, здобутих від незаконного
обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів,
прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних
чи сильнодіючих лікарських засобів**

1. Розміщення коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, у банках, на підприємствах, в установах, організаціях та їх підрозділах або використання таких коштів для придбання об'єктів, майна, що підлягають приватизації, чи обладнання для виробничих чи інших потреб, або використання таких доходів (коштів і майна) з метою продовження незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів.

ОБ'ЄКТ

встановлений з метою протидії залученню в економіку «брудних» коштів та виконання Україною взятих на себе міжнародно-правових зобов'язань порядок здійснення підприємницької та іншої господарської діяльності.

Додатковим обов'язковим об'єктом можуть бути інтереси правосуддя, нормальне функціонування фінансово-кредитної системи, право власності.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

передбачає

три альтернативні дії:

- 1) розміщення коштів у банках, на підприємствах, установах, організаціях та їх підрозділах;
- 2) придбання за такі кошти об'єктів, майна, що підлягають приватизації, чи обладнання для виробничих та інших потреб;
- 3) використання таких коштів і майна з метою продовження незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

виражається у формі прямого умислу.

Примітка. Під великим розміром слід розуміти кошти, сума яких становить двісті та більше неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Кваліфікуючі ознаки використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені у великих розмірах.

Розміщення коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, у банках, на підприємствах, в установах, організаціях та їх підрозділах – це внесення грошових коштів (готівкових або безготівкових) на рахунок будь-якої фінансової установи (банку, кредитної спілки), зокрема відкриття накопичувальних, депозитних рахунків, переведення коштів з одного рахунка на інший, внесення їх у фонди підприємств, установ або організацій чи у фонди їх філій, придбання акцій підприємств та інші подібні дії.

Використання зазначених коштів для придбання об'єктів, майна, що підлягають приватизації – це здійснення правочину щодо них шляхом викупу, через тендер (міжнародні торги) або на аукціоні, купівля їх частки (акцій, майнового паю).

Використання шкідливих програмних чи технічних засобів – дії, внаслідок яких ці засоби активуються і починають функціонувати відповідно до своїх властивостей та призначення.

Майно, яке може бути предметом угоди – цінні папери, речі, рухоме майно (транспортні засоби тощо); об'єкти – нерухоме майно (земельні ділянки, будинки, виробничі будівлі, транспортні системи).

Обладнання для виробничих або інших потреб – це устаткування, виробничі лінії, апаратура, прилади, будь-які механізми або пристрої, призначені для виробничої та іншої господарської діяльності, щодо яких здійснюються правочини за рахунок коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Використання доходів (коштів і майна) з метою продовження незаконного обігу – це надання їх для вчинення будь-яких незаконних діянь щодо наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, що забезпечує незаконний обіг цих предметів у подальшому.

До таких діянь належать:

Оренда земельних ділянок для незаконного культивування снотворного маку чи конопель, подальше культивування цих рослин.

Фінансування виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення наркотичних засобів та інших предметів; надання коштів для придбання та обладнання приміщень з метою їх утримання для незаконного вживання наркотичних засобів або психотропних речовин.

**1.1.1.3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА, ВИГОТОВЛЕННЯ, ПРИДБАННЯ,
ЗБЕРІГАННЯ, ПЕРЕВЕЗЕННЯ, ПЕРЕСИЛАННЯ
ЧИ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ
(ст. 307 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 307. Незаконне виробництво, виготовлення,
придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут
наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів**

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання з метою збуту, а також незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Кваліфікуючі ознаки незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) особою, яка раніше вчинила злочин, передбачений ст.ст. 308–310, 312, 314, 315, 317;
- 4) із залученням неповнолітнього;
- 5) щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у великих розмірах;
- 6) щодо особливо небезпечних наркотичних засобів або психотропних речовин;
- 7) збут наркотичних засобів чи психотропних речовин у місцях, призначених для проведення навчальних, спортивних, культурних заходів, та в інших місцях масового перебування громадян;
- 8) збут і передача цих засобів або речовин у місця позбавлення волі організованою групою;
- 9) щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у великих розмірах;
- 10) із залученням малолітнього або щодо нього.

Незаконне виробництво – це всі дії, пов’язані із серійним одержанням наркотичних засобів, психотропних речовин із хімічних речовин та (або) рослин, включаючи відокремлення частин рослин або наркотичних засобів, психотропних речовин від рослин, з яких їх одержують, здійснені всупереч установленому законом порядку.

Незаконне виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин – це всі дії (включаючи рафінування, підвищення у препараті концентрації наркотичних засобів і психотропних речовин чи їх переробку), здійснені всупереч установленому законом порядку, у результаті яких на основі наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів наркотичних засобів і психотропних речовин одержуються готові до використання та (або) вживання форми наркотичних засобів, психотропних речовин або лікарські засоби, що їх містять, чи інші наркотичні засоби, психотропні речовини.

Незаконне придбання наркотичних засобів, психотропних речовин – це їх купівля, обмін на інші товари або речі, прийняття як плати за виконану роботу чи надані послуги, позики, подарунка або сплати боргу, привласнення знайденого.

Протиправне зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин – це будь-які умисні дії, пов'язані з фактичним незаконним перебуванням наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів у володінні винного (особа може тримати їх при собі, у будь-якому приміщенні, сховищі або в іншому місці).

Незаконне перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин – це умисне переміщення цих засобів і речовин будь-яким видом транспорту в межах території України з порушенням порядку і правил, установлених чинним законодавством.

Пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин – це незаконне переміщення їх у просторі шляхом відправлення поштою, багажем, посылним або іншим способом з одного місця в інше в межах України. Водночас злочин вважається закінченим із моменту оформлення і відправлення посылки, багажу, листа, бандеролі із зазначеними засобами або речовинами незалежно від того, отримав їх адресат чи ні.

Незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин – це будь-які оплатні чи безоплатні форми їх реалізації всупереч Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» та Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними» продаж, дарування, обмін, оплата послуги, сплата боргу, позика, введення володільцем цих засобів або речовин як ін'єкцій іншій особі за її згодою.

Залучення неповнолітнього (малолітнього) – це фактичне його втягнення повнолітньою особою у виробництво, виготовлення, перевезення, зберігання з метою збуту (а рівно без мети збуту) або збут наркотичних засобів чи психотропних речовин, відповідальність за вчинення яких передбачена ст.ст. 307, 309 КК України.

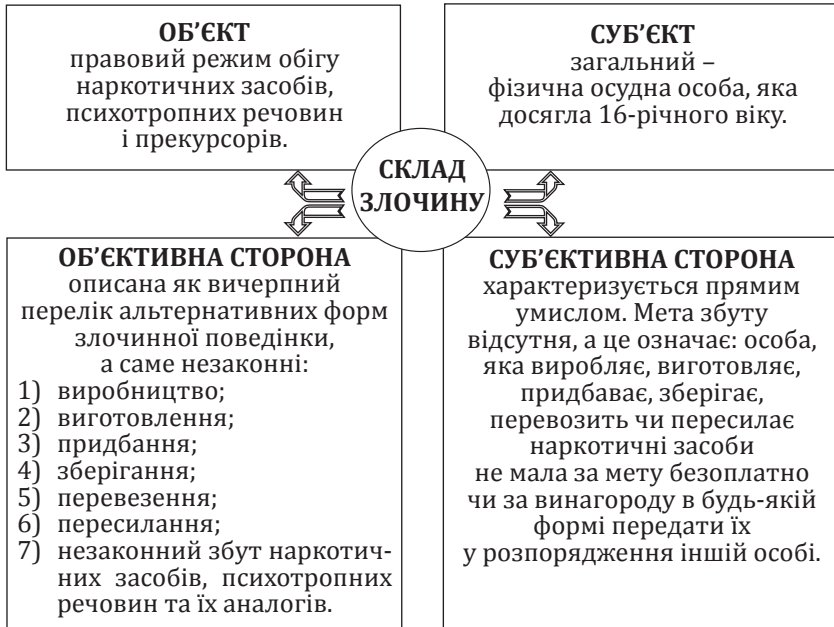
Збут у місцях, що призначені для проведення навчальних, спортивних і культурних заходів, та в місцях масового перебування громадян – це будь-які умисні дії щодо відчуження наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів із передачею їх зацікавленим особам у приміщеннях або на прилеглий території навчальних закладів (шкіл, коледжів, університетів тощо), на авто- та залізничних вокзалах, в аеропортах, на ринках, у парках, розважальних закладах, на стадіонах, дискотеках, у комп'ютерних клубах.

Збут чи передача наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у місця позбавлення волі – це будь-які дії з доставляння зазначених речовин і засобів до приміщень або на територію кримінально-виконавчих установ як відкритого, так і закритого типу, до слідчих ізоляторів, ізоляторів тимчасового тримання, дисциплінарних батальйонів, гауптвахт, у яких відбувають покарання особи, засуджені до позбавлення волі.

**1.1.1.4. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА, ВИГОТОВЛЕННЯ, ПРИДБАННЯ,
ЗБЕРІГАННЯ, ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЧИ ПЕРЕСИЛАННЯ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН
АБО ЇХ АНАЛОГІВ БЕЗ МЕТИ ЗБУТУ
(ст. 309 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 309. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту.

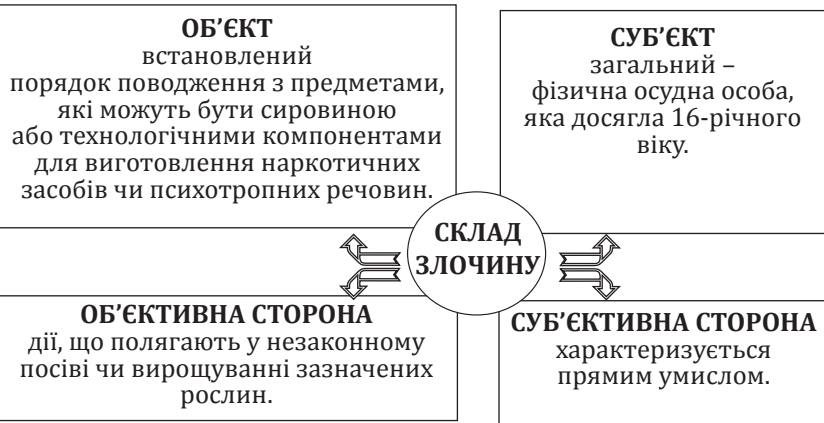
Кваліфікуючі ознаки незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) особою, яка раніше вчинила злочин, передбачений ст.ст. 308–310, 312, 314, 315, 317;
- 4) із залученням неповнолітнього;
- 5) щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у великих розмірах;
- 6) щодо особливо небезпечних наркотичних засобів або психотропних речовин;
- 7) організованою групою;
- 8) щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у великих розмірах;
- 9) із залученням малолітнього або щодо нього.

1.1.1.5. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОСІВУ АБО ВИРОЩУВАННЯ СНОТВОРНОГО МАКУ ЧИ КОНОПЕЛЬ (ст. 310 КК УКРАЇНИ)

Стаття 310. Посів або вирощування снотворного маку чи конопель

1. Незаконний посів або незаконне вирощування снотворного маку в кількості від ста до п'ятисот рослин чи конопель у кількості від десяти до п'ятдесяти рослин.

Кваліфікуючі ознаки посіву або вирощування снотворного маку чи конопель

- 1) особою, яка була засуджена за цією статтею;
- 2) особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 307, 309, 311, 317 КК України;
- 3) за попередньою змовою групою осіб з метою збуту;
- 4) у кількості 500 і більше рослин.

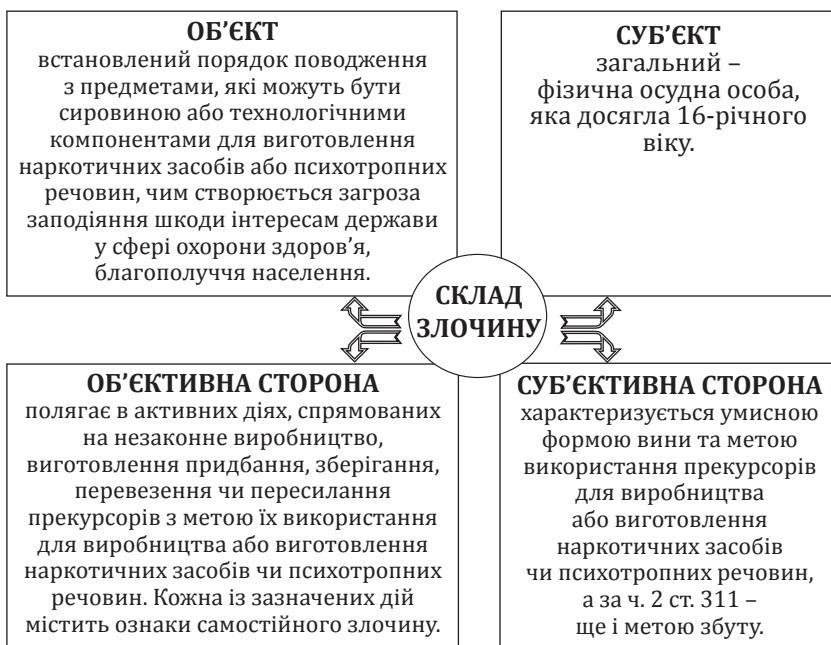
Посів снотворного маку чи конопель – це висів насіння снотворного маку чи коноплі на будь-якій земельній ділянці, де б вона не була розташована, зокрема в захищеному ґрунті (у теплицях та парниках).

Вирощування снотворного маку чи конопель – це догляд за посівом та сходдами з метою доведення культур до стадії дозрівання (розпушування ґрунту, проріджування, підгодівля добривами, полив рослин).

**1.1.1.6. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА, ВИГОТОВЛЕННЯ, ПРИДБАННЯ,
ЗБЕРІГАННЯ, ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЧИ ПЕРЕСИЛАННЯ ПРЕКУРСОРІВ
(ст. 311 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 311. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання,
зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів**

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів з метою їх використання для виробництва або виготовлення наркотичних засобів чи психотропних речовин.

Кваліфікуючі ознаки незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів

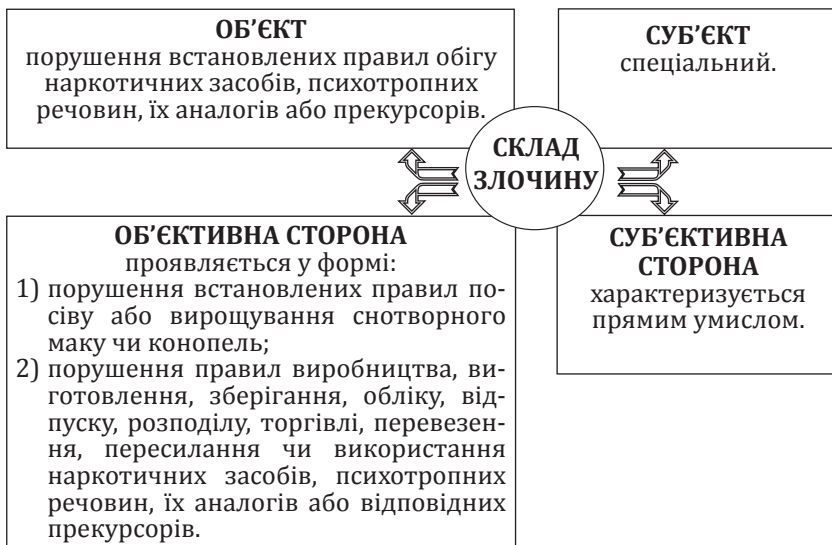
- 1) повторність;
- 2) попередня змова групи осіб;
- 3) великий розмір прекурсорів;
- 4) мета збуту та незаконний збут (ч. 2);
- 5) організована група (ч. 3).

**1.1.1.7. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ПРАВИЛ ОБІГУ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН,
ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ
(ст. 320 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 320. Порухення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

1. Порухення встановлених правил посіву або вирощування снотворного маку чи конопель, а також порухення правил виробництва, виготовлення, зберігання, обліку, відпуску, розподілу, торгівлі, перевезення, пересилання чи використання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, призначених для виробництва чи виготовлення цих засобів чи речовин.

Кваліфікуючі ознаки порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) якщо вони спричинили нестачу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів у великих розмірах;
- 3) якщо вони призвели до викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання особою своїм службовим становищем.

**1.1.1.8. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА, ВИГОТОВЛЕННЯ, ПРИДБАННЯ,
ПЕРЕВЕЗЕННЯ, ПЕРЕСИЛАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ З МЕТОЮ
ЗБУТУ АБО ЗБУТУ ОТРУЙНИХ І СИЛЬНОДІЮЧИХ РЕЧОВИН
АБО ОТРУЙНИХ ЧИ СИЛЬНОДІЮЧИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(ст. 321 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 321. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання,
перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту
або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних
чи сильнодіючих лікарських засобів**

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту, збут отруйних або сильнодіючих речовин, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також здійснення таких дій щодо обладнання, призначеного для виробництва чи виготовлення отруйних або сильнодіючих речовин, або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, вчинені без спеціального на те дозволу.

ОБ'ЄКТ

встановлений порядок, спрямований на попередження захворювань населення, які зумовлені шкідливим впливом окремих предметів.

СУБ'ЄКТ

за ознаками ч. 1 – загальний, а за ознаками ч. 2 – спеціальний.

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

охоплює дії, зазначені у диспозиції ст. 321 як альтернативні ознаки, зокрема виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання або збут отруйних або сильнодіючих речовин, а також здійснення таких дій щодо обладнання, призначеного для виробництва чи виготовлення згаданих речовин.

**СУБ'ЄКТИВНА
СТОРОНА**

характеризується прямим умислом (ч. 1) або умислом чи необережністю (ч. 2).

Кваліфікуючі ознаки незаконного виробництва, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збуту отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) якщо предметом таких дій були отруйні чи сильнодіючі речовини, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби у великих розмірах;
- 4) вчинені організованою групою, якщо предметом таких дій були отруйні чи сильнодіючі речовини, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби в особливо великих розмірах.

**1.1.1.9. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
АБО ОБІГУ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(ст. 321-1 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 321⁻¹. Фальсифікація лікарських засобів або обіг
фальсифікованих лікарських засобів**

1. Виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут завідомо фальсифікованих лікарських засобів.

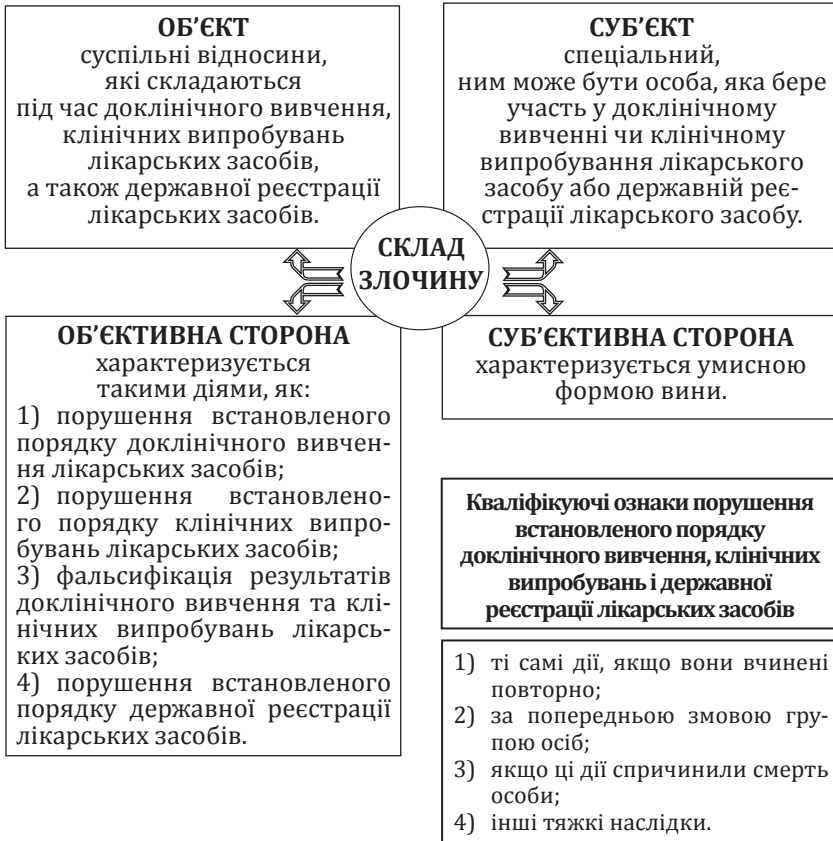
**Кваліфікуючі ознаки фальсифікації лікарських засобів
або обігу фальсифікованих лікарських засобів**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) у великих розмірах;
- 4) якщо вони спричинили тривалий розлад здоров'я особи;
- 5) виробництво фальсифікованих лікарських засобів.
- 6) якщо ці дії спричинили смерть особи;
- 7) інші тяжкі наслідки;
- 8) вчинені в особливо великих розмірах.

**1.1.1.10. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ
ДОКЛІНІЧНОГО ВИВЧЕННЯ, КЛІНІЧНИХ ВИПРОБУВАНЬ
І ДЕРЖАВНОЇ РЕЕСТРАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(ст. 321⁻² КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 321⁻². Порухення встановленого порядку доклінічного
вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації
лікарських засобів**

1. Умисне порушення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань лікарських засобів, фальсифікація їх результатів, а також порушення встановленого порядку державної реєстрації лікарських засобів.

1.1.2. Злочини, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами, а також обладнанням, призначеним для їх виготовлення

→ Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308 КК України).

→ Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308 КК України).

→ Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313 КК України).

→ Незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів (ст. 318 КК України).

→ Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин (ст. 319 КК України).

**1.1.2.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКРАДЕННЯ, ПРИВЛАСНЕННЯ, ВИМАГАННЯ НАРКОТИЧНИХ
ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ
ЧИ ЗАВОЛОДІННЯ НИМИ ШЛЯХОМ ШАХРАЙСТВА
АБО ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ
(ст. 308 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 308. Викрадення, привласнення, вимагання
наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів
чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання
службовим становищем**

1. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства.

ОБ'ЄКТ

встановлений з метою захисту здоров'я населення порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

СУБ'ЄКТ

фізична осудна особа, яка досягла 14-річного віку, а у разі вчинення злочину шляхом зловживання службовим становищем – службова особа, а злочину вчиненого в інший спосіб фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

передбачає протиправне вилучення наркотиків, психотропних речовин або їх аналогів і з власності держави чи колективних чи інших підприємств, і з приватного володіння окремих осіб.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується лише прямим умислом. При вчиненні його шляхом розбою обов'язковою ознакою є мета – викрадення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Кваліфікуючі ознаки викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем

- 1) вчинення злочину повторно за попередньою змовою групою осіб;
- 2) вчинення злочину особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених ст.ст. 306, 307, 310, 311, 312, 314, 317 КК України;
- 3) вчинення злочину в особливо великих розмірах;
- 4) вчинення злочину організованою групою осіб.

Викрадення – це незаконне таємне або відкрите (шляхом крадіжки чи грабежу) вилучення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів із підприємств, організацій, установ незалежно від форм власності або в окремих громадян.

Привласнення – це утримання та обернення на свою користь наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів, які були ввірені винному або були в його віданні у зв'язку з професійною діяльністю, тобто перебували у законному володінні цієї особи; утримання цих засобів і речовин у своєму особистому розпорядженні особою для себе або інших осіб з метою протиправного використання; невиконання вимог щодо їх повернення у термін, передбачений правилами зберігання, обліку, відпуску і використання, чи вимог про знищення.

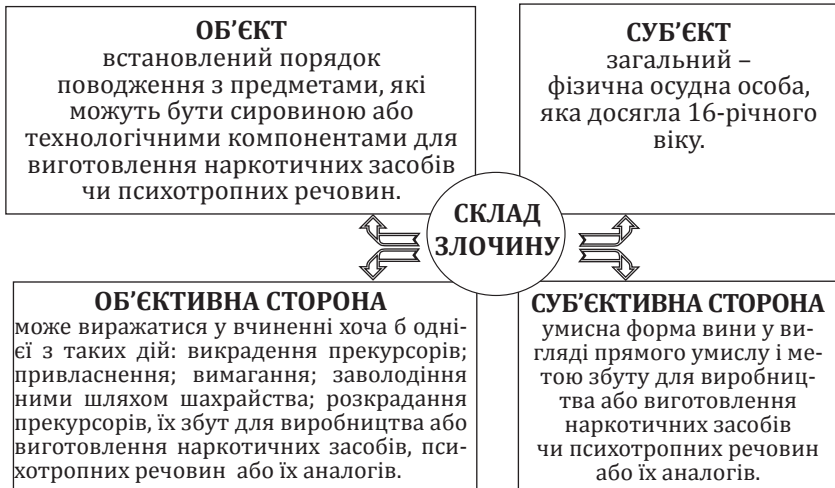
Вимагання – це незаконна вимога передачі наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, поєднана з погрозою (письмово, усно, телефоном, через інших осіб тощо) здійснення в майбутньому вбивства або застосування насильства до потерпілого чи його близьких родичів, обмеження прав або законних інтересів цих осіб, пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їх віданні чи під охороною, або розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці.

Заволодіння наркотичними засобами, психотропними речовинами чи їх аналогами – це заволодіння такими способами, як обман або зловживання довірою.

**1.1.2.2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКРАДЕННЯ, ПРИВЛАСНЕННЯ, ВИМАГАННЯ ПРЕКУРСОРІВ
АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМИ ШЛЯХОМ ШАХРАЙСТВА
АБО ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ
(ст. 312 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 312. Викрадення, привласнення, вимагання
прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства
або зловживання службовим становищем**

1. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства з метою подальшого збуту, а також їх збут для виробництва або виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

**Кваліфікуючі ознаки викрадення, привласнення, вимагання
прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства
або зловживання службовим становищем**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені із застосуванням насильства, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого або з погрозою застосування такого насильства;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені у великих розмірах;
- 5) ті самі дії, якщо вони вчинені в особливо великих розмірах;
- 6) ті самі дії, якщо вони вчинені організованою групою.

**1.1.2.3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКРАДЕННЯ, ПРИВЛАСНЕННЯ, ВИМАГАННЯ ОБЛАДНАННЯ,
ПРИЗНАЧЕНОГО ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ, ЧИ ЗАВОЛОДІННЯ
НИМ ШЛЯХОМ ШАХРАЙСТВА АБО ЗЛОВЖИВАННЯ
СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ ТА ІНШІ НЕЗАКОННІ ДІЇ
З ТАКИМ ОБЛАДНАННЯМ
(ст. 313 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 313. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання,
призначеного для виготовлення наркотичних засобів,
психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним
шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем
та інші незаконні дії з таким обладнанням**

1. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства, а також незаконне виготовлення, придбання, зберігання, передача чи продаж іншим особам такого обладнання.

ОБ'ЄКТ

встановлений порядок поведження з обладнанням, призначеним для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів, встановлений з метою локалізації шляхів поширення наркоманії.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

охоплює альтернативно зазначені в диспозиції статті такі дії: викрадення обладнання; привласнення; вимагання; заволодіння ним шляхом шахрайства; виготовлення; придбання; зберігання; передача; продаж обладнання іншим особам.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі прямого умислу.

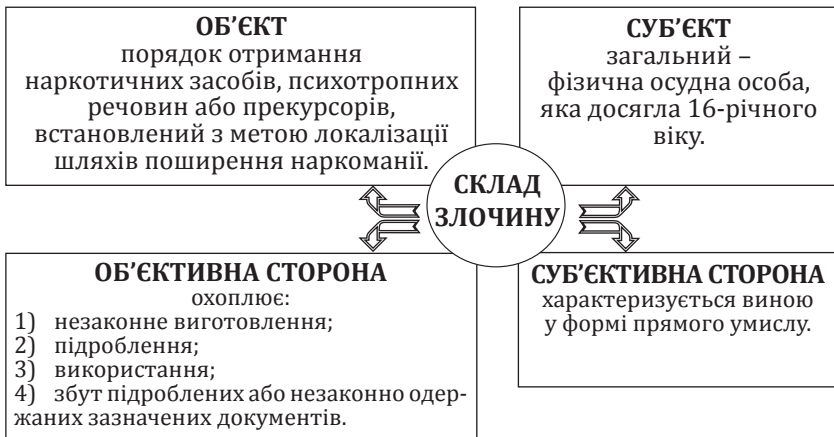
Кваліфікуючі ознаки викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інших незаконних дій з таким обладнанням

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб або особою, яка уже вчиняла один із злочинів, передбачених ст.ст. 306, 312, 314, 315, 317, 318 КК України;
- 3) заволодіння обладнанням шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені організованою групою;
- 5) ті самі дії, якщо вони вчинені з метою виготовлення особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів,
- 6) розбій з метою викрадення обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також його вимагання, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я.

**1.1.2.4. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИГОТОВЛЕННЯ, ПІДРОБЛЕННЯ,
ВИКОРИСТАННЯ ЧИ ЗБУТУ ПІДРОБЛЕНИХ ДОКУМЕНТІВ
НА ОТРИМАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ПРЕКУРСОРІВ
(ст. 318 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 318. Незаконне виготовлення, підроблення,
використання чи збут підроблених документів на отримання
наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів**

1. Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут підроблених чи незаконно одержаних документів, які дають право на отримання наркотичних засобів чи психотропних речовин або прекурсорів, призначених для вироблення або виготовлення цих засобів чи речовин.

Кваліфікуючі ознаки незаконного виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 306–317 КК України.

Виготовлення – це дії зі створення документа, який за своїм змістом повністю не відповідає дійсності, тобто є фальшивим.

Підроблення – це внесення в істинний документ фальшивих відомостей (підписання неуповноваженою особою, дописування змісту, що не відповідає дійсності), виправлення будь-яким способом (підчистка, травлення) тексту, підпису чи відбитка печатки.

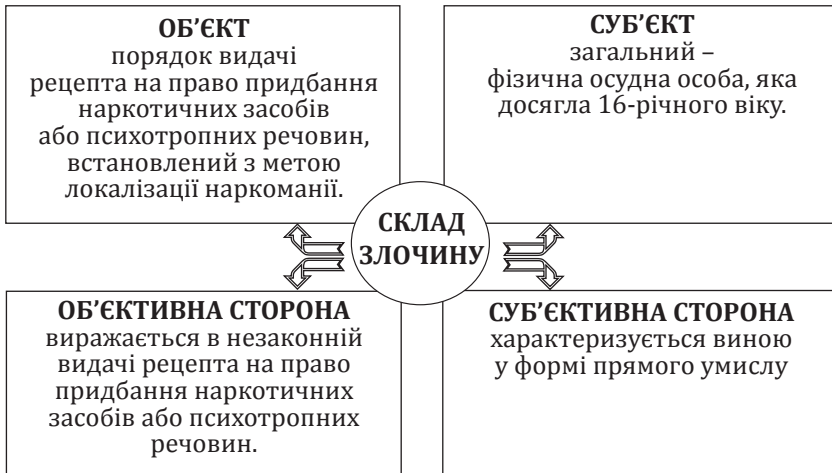
Використання – це подання (або пред'явлення) підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів до певної установи, організації чи підприємства, які займаються виробництвом, зберіганням, реалізацією або наданням для лікування цих засобів та речовин (аптеки, лікарні, оптові склади лікарських засобів та препаратів, фармацевтичні підприємства).

Збут підроблених чи незаконно одержаних документів, які дають право на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів, призначених для вироблення, виготовлення цих засобів чи речовин – це будь-які оплатні чи безоплатні форми їх відчуження (продаж, обмін, сплата боргу, дарування тощо) особою, яка виготовила, підробила чи незаконно одержала такий документ, а так само будь-якою іншою особою, яка знає, що документ підроблений або незаконно одержаний.

**1.1.2.5. КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОЇ ВИДАЧІ РЕЦЕПТА НА ПРАВО ПРИДБАННЯ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ АБО ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН
(ст. 319 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 319. Незаконна видача рецепта на право придбання
наркотичних засобів або психотропних речовин**

1. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах.

**Кваліфікуючі ознаки незаконної видачі рецепта на право
придбання наркотичних засобів або психотропних речовин**

1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно.

1.1.3. Злочини, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу

→ Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 314 КК України).

→ Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 315 КК України).

→ Незаконне публічне вживання наркотичних засобів (ст. 316 КК України).

→ Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 317 КК України).

→ Незаконна організація або утримання місць для вживання одурманюючих засобів (ст. 322 КК України).

→ Спонукування неповнолітніх до застосування допінгу (ст. 323 КК України).

→ Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів (ст. 324 КК України).

**1.1.3.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВВЕДЕННЯ В ОРГАНІЗМ НАРКОТИЧНИХ
ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ
(ст. 314 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 314. Незаконне введення в організм наркотичних
засобів, психотропних речовин або їх аналогів**

1. Незаконне введення будь-яким способом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в організм іншої особи проти її волі.

Кваліфікуючі ознаки незаконного введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 306–312 та 314–318 КК України;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо двох чи більше осіб, а так само, якщо його вчинення призвело до наркотичної залежності потерпілого; заподіяло середньої тяжкості чи тяжке тілесне ушкодження потерпілому;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо неповнолітнього;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо особи, яка перебуває в безпорадному стані;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо вагітної жінки;
- 4) ті самі дії, якщо вони були пов'язані з введенням в організм іншої особи особливо небезпечних наркотиків, психотропних речовин або їх аналогів, а також якщо внаслідок таких дій настала смерть потерпілого.

Фізичне насильство – це насильницькі дії (нанесення побоїв, заподіяння тілесних ушкоджень, фізичне утримання потерпілого з одночасним введенням в його організм наркотику чи психотропної речовини шляхом ін'єкції).

Психічне насильство – це погроза негайно застосувати фізичне насильство, небезпечне для життя та здоров'я потерпілого, з метою введення в його організм наркотичного засобу, психотропної речовини або їх аналогу.

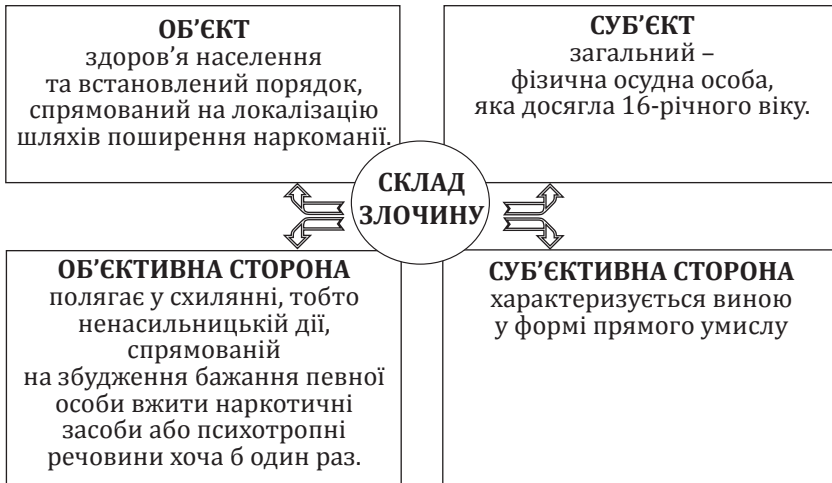
Введення потерпілого в оману – це повідомлення особи стосовно істинного змісту дій, що вчиняє винний (ін'єкція наркотику або психотропної речовини під виглядом необхідних особі ліків, домішування таких засобів (речовин) до їжі, напоїв без відома особи).

Наркотична залежність – це стан особи, який характеризується хворобливою пристрастю до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, що виник унаслідок незаконного введення засобів чи речовин в її організм.

**1.1.3.2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
СХИЛЯННЯ ДО ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ
(ст. 315 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 315. Схиляння до вживання наркотичних засобів,
психотропних речовин або їх аналогів**

1. Схиляння певної особи до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Кваліфікуючі ознаки схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо двох чи більше осіб;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо неповнолітнього;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 307, 308, 310, 314, 317 КК України.

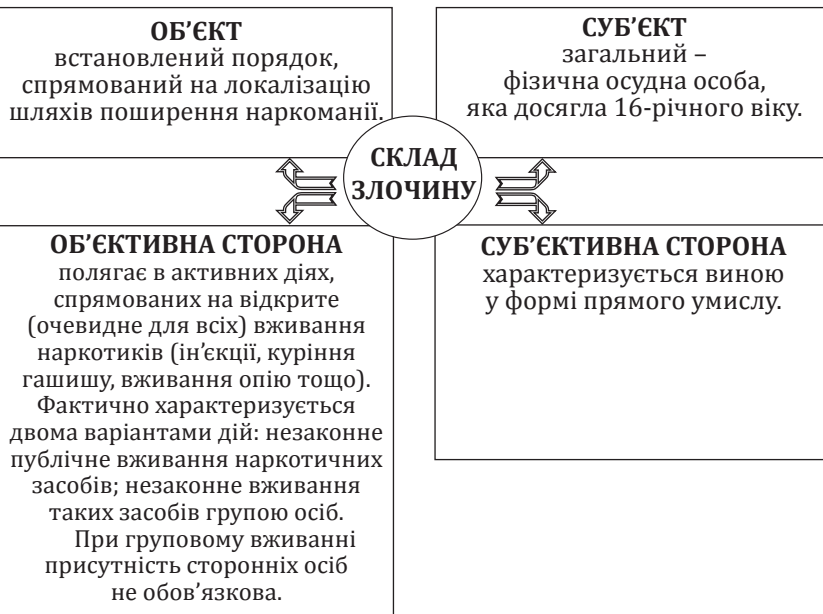
Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів – це удь-які ненасильницькі дії, спрямовані на те, щоб збудити в іншій особи бажання чи добитися від неї згоди вжити наркотичні засоби, психотропні речовини та їх аналоги хоча б один раз: прохання, пропонування, умовляння, переконування, обіцяння винагороди, погрожування відмовою від продовження дружніх або близьких стосунків.

**1.1.3.3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ПУБЛІЧНОГО ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ
(ст. 316 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 316. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів

1. Публічне або вчинене групою осіб незаконне вживання наркотичних засобів у місцях, що призначені для проведення навчальних, спортивних і культурних заходів, та в інших місцях масового перебування громадян.

**Кваліфікуючі ознаки незаконного публічного вживання
наркотичних засобів**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 307, 310, 314, 315, 317, 318 КК України.

Публічне вживання – це відкритий (очевидний для всіх) спосіб вживання наркотиків (введення опію ацетильованого за допомогою ін'єкції, куріння гашишу, вживання «креку» тощо) у присутності третіх осіб, які усвідомлюють характер того, що відбувається.

**1.1.3.4. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ОРГАНІЗАЦІЇ АБО УТРИМАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ НЕЗАКОННОГО
ВЖИВАННЯ, ВИРОБНИЦТВА ЧИ ВИГОТОВЛЕННЯ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН
АБО ЇХ АНАЛОГІВ
(ст. 317 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 317. Організація або утримання місць для незаконного
вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних
засобів, психотропних речовин або їх аналогів**

1. Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також надання приміщення з цією метою.

Кваліфікуючі ознаки організації або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені з корисливих мотивів;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені групою осіб;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені із залученням неповнолітнього.

Місця для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, вживання одурманюючих засобів – це будь-які жилі або нежилі приміщення (будинки, квартири, казино, більярдна, лазня, гараж, сарай, склад, горище, підвал, землянка тощо) за умови, що вони обрані особою для використання із зазначеною метою.

Організація місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, вживання одурманюючих засобів – це дії особи, що фактично призвели до його створення або були на це спрямовані (підшукування приміщення, готування пристроїв для вживання, виробництва та виготовлення наркотичних засобів чи психотропних речовин, їх аналогів, пошук і вербування клієнтів та співучасників, розроблення конспіративних заходів).

Утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, вживання одурманюючих засобів – це сукупність дій щодо підтримання його функціонування (матеріальне забезпечення, охорона, підтримання порядку, залучення й обслуговування клієнтів, здійснення конспіративних заходів).

Надання приміщення для вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів – це забезпечення можливості одній чи декільком особам використати його з цією метою хоча б один раз.

**1.1.3.5. КРИМІНАЛЬНО-ПРОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АБО УТРИМАННЯ МІСЦЬ
ДЛЯ ВЖИВАННЯ ОДУРМАНЮЮЧИХ ЗАСОБІВ
(ст. 322 КК УКРАЇНИ)**

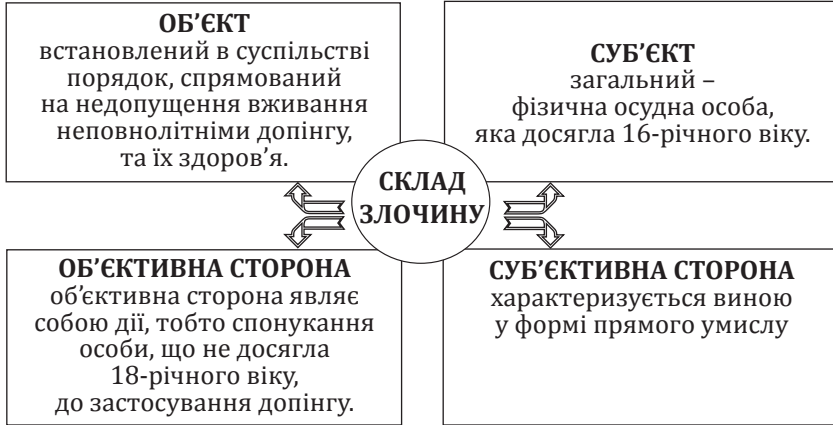
**Стаття 322. Незаконна організація або утримання місць
для вживання одурманюючих засобів**

1. Незаконна організація або утримання місць для вживання з метою одурманювання лікарських та інших засобів, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, а також надання приміщень з такою метою.

**1.1.3.6. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
СПОНУКАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ДОПІНГУ
(ст. 323 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 323. Спонування неповнолітніх до застосування допінгу
1. Спонування неповнолітніх до застосування допінгу.

Примітка. Допінг – це засоби і методи, які належать до переліку заборонених Антидопінговим кодексом Олімпійського руху.

Кваліфікуючі ознаки спонування неповнолітніх до застосування допінгу

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо двох чи більше осіб;
- 2) ті самі дії, якщо вони заподіяли шкоду здоров'ю потерпілого;
- 3) ті самі дії, якщо вони заподіяли істотну шкоду здоров'ю потерпілого;
- 4) ті самі дії, якщо вони заподіяли інші тяжкі наслідки.

Допінг – це речовини (психостимулятори, анаболічні стероїди, актопротектори та ін.) і методи, які використовуються для підвищення працездатності спортсменів, є потенційно небезпечними для здоров'я і належать до Переліку заборонених Антидопінговим кодексом Олімпійського руху (Закон України № 2353-III «Про антидопінговий контроль у спорті»).

Спонування – це будь-які умисні дії, що виявляються у психічному впливі на потерпілих (умовляння, пропозиції, поради, переконування, примушування, застосування насильства, погрози, шантажу тощо), спрямовані на збудження у такої особи бажання вживати допінг чи спробувати це зробити хоча б один раз.

1.1.3.7. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СХИЛЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ДО ВЖИВАННЯ ОДУРМАНЮЮЧИХ ЗАСОБІВ (ст. 324 КК УКРАЇНИ)

Стаття 324. Схилення неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів

1. Схилення неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами.

Одурманюючі речовини – це різні природні речовини, продукти промислової і побутової хімії, сильнодіючі лікарські засоби, які при певному дозуванні викликають затьмарення свідомості (сп'яніння), а при зловживанні – токсикоманію.

Природні одурманюючі засоби – це речовини з отруйних рослин (блекота, беладонна, болиголов крапчастий, дурман, мандрагора).

Одурманюючі хімічні продукти – це токсичні лаки, фарби, аерозолі.

Сильнодіючі лікарські засоби – це медикаменти, які включені Фармакопійним комітетом МОЗ України у список «Б» і відносно яких здійснюється медично-правовий контроль (димедрол, теофедрін, еленіум, реланіум).

Бурда Степан Ярославович,
кандидат юридичних наук, доцент
Гарасим Павло Станіславович,
начальник Шевченківського ВП ГУНП у Львівській області
Кісілюк Едуард Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент
Созанський Тарас Іванович,
кандидат юридичних наук, доцент

**Кримінально-правова характеристика
злочинів у сфері обігу наркотичних засобів,
психотропних речовин, їх аналогів
або прекурсорів**

*Посібник для підрозділів Національної поліції
у схемах*

Редагування *Н. Б. Громоцька*
Макетування *Г. Я. Шушняк*
Друк *І. М. Хоминець*

Підписано до друку 09.10.2019 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 2,79.
Тираж 100 прим. Зам № 106-19.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.